

Tu pa tam so nekteri že v 17. stoletji zemljo razkopavali in po mogilah kopali; srečen uspeh jim je pridružil skoro druge, in v 18. stoletji so nastale cele družbe v ta namen. Peter Véliki je zapovedal, da so se morali taki znameniti ostanki, ki so v mogilah najdeni bili, v Petrograd pošiljati. — V mnogih mestih po vsem slovanskem svetu se od te dôbe nabirajo v „muzeje“ in „antiken-kabinete“, kakor dragoceni zakladi, ostanki, ki se najdejo po razvalinah, v mogilah itd. Največ jih je ohranjenih v deželah za Karpati, kjer je bil prvi sedež Slovanom, na Volgi in Donu, na gornjem Ogerskem, Šlezkem, Pomoranskem, Braniborskem in na otoku Rana. Nikjer pa se ni toliko in tako velikih mogil našlo, kakor pri stari Ladogi. Tam hranujejo v svojem krilu cele polja znamenitosti brez števila. Na otoku Rani so se našle mogile starih kraljev, in poleg razvaline mesta Arkone in svetišča boga Svantovita. Na Českem je okoli leta 1770 okrožni poglavar Bienenberg v litomerškem okrožji in drugod, pri Weneschi, pri kraljevem Gradcu, pri Hořinu itd. razkopal mnogo mogil, in ostankov v njih našel. Pražko društvo se posebno iskreno peča s slovanskimi starinami.

In kako je v naši domovini, na Slovenskem? Tudi pri nas so družbe „za zgodovino in starino“, al večidel ne delajo za nas, ampak zoper nas. Te družbe se trudijo, da bi mogle vse starine naših, od starodavnosti slovanskih pokrajin z imeni Kelto v in Rimljanov pokriti! Resnično je, da so Rimljani v naših krajih starin brez števila zapustili, kakor povsod, kjer so gospodarili; vendar se Rimljanom pripisuje tudi, kar je gotovo slovansko. V graškem Ivanišču se vidi dosti in mnogovrstnih starin, ktere so po Štajarskem izkopali, ktere okó na prvi pogled spozná, da so slovanske. Jasno so naši slovanski starinarji dokazali, da se ostanki naših praočtov nahajajo na pr. po Štajarskem — pri Cmureku, kjer je dosti nasipanih mogil s pepelniki, pri Polavi, pri Hartbergu, pri Črncu, v Sušlih, pri Radgoni, na gornjem dravskem polji, pri Rogatecu, kjer je svetišče solnca stalo, pri Lutomeru, pri Kapeli, kjer se je našel kamen, ki priča, da je ondi tabor imel, pri Ormožu, pri Središču, v dolnji Pulsčavi, v laški okolici, v gornje-savinski dolini blizo Gomilškega in pri Slovenskem Gradcu, kjer še stoji grad Lehov. *)

O starinah drugih slovanskih dežel mi je le malo znano. Zeleti bi le bilo, da bi poziv slavnega g. Terstenjaka v „Glasniku“ vse rodoljube, posebno slovensko mladež spodbudil v iskreno delavnost na tem polji. Gotovo bi to za štajarske, koroške in kranjske Slovence enako važno bilo!

Naša domovina še krije mnogo starinskih zakladov v sebi; le marljive delavnosti nam je treba, v katero nas je budil Koseski že leta 1847 rekši:

Gani se! komur je mar zahvale prihodnjega vnuka,
Gani se! kogar je sram zasmehovanja rodú,
Ako boli vas ošabnih besed ostrupeno želó,
Vam če slavenske krvi v srcu pretaka se žar;
Z umom orožite se; ne bojte se znoja na čelu!

V Gradcu.

J. Gomilšak.

Stari in novi časi.

Zgodovinska črtica. Govoril v prvi besedi ipavski L. Hiti.

Navada, slaviti stare čase, je tako občna, da bi ravno zarad tega kmali utegnil misliti, da je resnično, kar se vedno in povsod o njih pripoveduje in trdi. Navada ta pa ni od danes, tudi ne od včeraj, — stara je, odkar znani so nam časi. Že stari Grki in Rimljani hvalili so tako, in — kdo vé, da pri prejšnjih narodih navade te bilo ni! Pa — kje so vendar tisti blaženi

časi, katerim se vse veke nepretrgano hvala poje? Gospôda! Da kratko odgovorim, taki zlati časi bili so in so še zdaj-le v človeški domišlii, v resnici pa jih bilo ni.

Če je pa temu tako, odkod vendar navada hvaliti stare čase? Odgovor na to vprašanje pa dá nam površen prevdarek človeka v njegovem življenji. Dete prespi sladko, brez zavesti, svoje leta; mladeneč presanja jih ravno tako sladko brez skrbi; mož pa že resno budeč spoznava nevarnosti življenja, ter se krepko bojuje z nemilimi protivnostmi; in — sivi, spehani starček opazuje skrbno le reve in nadloge, na ktere v mladosti še mislil ni. Težave in britkosti, ki se v starosti obilno nahajajo in človeka trdo stiskajo, mu začno vrivati misel od nekdanjih boljših časov, dasiravno jih bilo ni; kajti čas se ne spreminja, le človek spreminja se v času.

Pa kaj veselega pripoveduje nam zgodovina o njih? Gospôda! Ozrimo se s svojim duhom v pretekli stari vek, in pregledujmo srečo tolikanj slavljenih prešlih časov! Kaj najdemo? — divjačinost in veliko sirovino ljudstev, vedno preganjanje narodov med sabo, strahovito zatiranje premagancev in nepretrpljivo grozne sužnosti! Vidimo vladarje, katerim pravičnost bila je svojevoljnost; krvoločnost usmiljenost. Gospôda! Vprašam Vas, ali je to znamenje nekdanj srečnih časov? Ali se morejo srečni imenovati narodi tisti, ki so bili trdosrčnim oblastnikom le krdelo psov, da so druge, sobrate svoje, neusmiljeno preganjali, klali in morili! Naj zdaj še kdo take starodavne čase bolje imenuje, in — naj bi bili se od veka do veka še shujšali, kdo — odgovorite mi — kdo bi dandanašnji v taki stiski le živeti še zamogel?

Časi pa sedanji, dasiravno imajo mnogo zopernega in hudega — kajti brez tega biti ne morejo — vendar starim niso nikakor primerjati, ter mislim, da mi ni treba skazovati, koliko in v katerih rečeh je bolje od nekdanj; le toliko naj izustim, da se je svet po krščanstvu iz strašnih sužnost izkopal, in da se čedalje bolj izkopuje. Narodi niso več vprežena živina neusmiljenih vladarjev, marveč gibljejo se bolj in bolj v občutji človeške vrednosti. Nekdanj neznane kreposti: milosrčnost, bratovska sočutnost in družbinska vzajemnost hladijo naše rane, tolažijo nam srca in potresajo povesele po vedno še trdem tiru našega življenja. Priča tega ste mi Vi, slavna gospôda! ravno nocoj! — Kje najdemo vék, da bi se ljudje v tako blagem namenu, kot mi danes, snidali in se tako vzajemno, krasno in blagodušno razveseljevali, kakor se mi nocoj razveseljujemo? Vem, kaj mi odgovorite: Veselice bile so od nekdanj, in ljudje k ljudjem sehajali so se tudi od nekdanj. Prav, slavna gospôda, resnično je vse to; toda med veselici starodavnimi in sedanjimi je pa vendar le sila velik razloček. Ne bom se sicer vtikal v to, kar nam starejši in novejši pesniki od arkadijskih rajskih izmišljij in od indijskih vrtov z zlatimi jabelki pripovedujejo, kajti v njih vroči fantazii skuhalo se je vse to; ampak stopite, prosim Vas, v svojem duhu na rimski „forum“ pred dvajset sto leti! Tam bilo je tačas prvo mesto vse mogočnosti, veljave in obilnosti; ves tačas znani svet je svoje zaklade in lepотиje rad ali nerad tje znašal; tam tedaj, mislim, moral je biti prvi prostor na svetu za občne veselice. In bile so tudi, pa kake? Stopimo, pravim, na rimski forum, kaj vidimo tu? Prah se vije iz daljnih ulic, vojaški rogovi napovedujejo veselico; že se bliža krdelo oboroženih vojakov, za njimi cele trume na pol nagih, neusmiljeno vklenjenih, ranjenih in razbitih premagancev; vidijo se razbiti poklenjeni možaki, bivši veljaki kake premagane dežele z nevajeno boso nogo težko stopati; vidijo se celó premagani, vjeti vladarji, kot hudodelniki vkle-

*) Ti Lehi se nahajajo med puntarji zoper vojvoda Valduha (Waldunga) 769. (Kremlj.)

njeni, vsi pobiti gnani pred možem, ki na visocem z zlatom bogato okovanem vozu sedi, ter ga štirje mogočni belci v sredi hrabrih častnikov za njimi peljajo, kteremu še iz tisuč grl: „Io triumphe“, živio in slava grmi. — Gospôda! Če smo to vidili, kaj smo vidili? Da je kak rimsk krvolok novo deželo premagal, da je mirno ljudstvo potolkel, da je mesta in vasi požgal, da je sto in sto vdov in sirot tam naredil; in kar mu jih je še pred mečem ostalo, in kar je deželnih veljakov še polovil, — da jih je zdaj uboge pred rimsko drhalijo kot potrte sužnje sramotil. Al naj Vam pokažem še kake druge bolj navadno rimske veselice? Stopite v njih „amfiteatre“; tù vidite deset do dvajset tisoč sebranih gledavcev in gledavek, in kaj gledajo? kako v obzidanih prostorih zverina z zverino se trga, mesari in mori; gledajo, kako k smrti obsojeni sužnji s silovitimi levi in tigri se borijo, dokler raztrgani in umorjeni nemilo ne pocepajo.

Take so bile nekdanj veselice! Odgovorite, gospôda, ali so pripomagovala buditi milosrčnost, blagodušnost in družbinsko vzajemnost? Ali ni vse to prirojene še nagibe človeške popolnoma podušilo in iz človeka zverino delalo?

Ali naj Vam dam še kako drugo primero od starih in novih časov? — Srce se mi radosti povzdiguje, ki Vas v tako blagem namenu národnega sočutja nocoj tukaj v naši nizki Ipavi vesele sebrane vidim. Iz bele Ljubljane, iz prezale, slovenske hčerke Gorice, iz starodavno slovenskega trga Trsta in iz drugih pokrajin nas poslanci s svojo nazočnostjo razveseljujejo. Kaj mislite, da bilo je nekdanj tudi tako? Narod do naroda dohajal je sicer tudi v starih časih, pa nikdar drugače ne, kot s sovražnimi sulicami. Cele stoletja so se rodovi po svetu preganjali, podili in morili. Zgodovine pripovedujejo nam od silovitih nekdanjih carstev, kraljestev in premogočnih narodov, ki so nekaj časa strah in trepet s svojo silo delali; pa so jih drugi močnejši užugali, pokončali; in — zgubili so se, kakor se zgubijo repate zvezde na nebu, ko so nekaj časa strah med lahko- in praznovernimi delale. — Kar take nemile goste tiče, ni kmalo kak kraj njih strašnih prihodov bolj živo občutil, kot ravno ipavska dolina. Znano Vam je, gospôda, da ravno Ipava s svojo staro trdnjavo na Hrušici bila je spona, ki je rimsko Italijo z doljno Panonijo in z vsem evropskim jutrom vezala. Vsak priprost Ipavec Vam more pokazati sled stare rimske ceste izpod julskih planin memo sedanjega Podkrajja čez Hrušico. Na tej cesti bil je sto in sto let vedni vlak vojnih trum in mnogih narodov. Izprva vrele so tod rimske čete (legioni) v daljne jutrove in polnočne kraje. Kdo si ne misli, kako težko nekdanji Ipavci občutili so vse to, ki so bili prvi ptujci rimskemu vojaku, kateri je nad njimi svoje nemilo srce hladil! Al — rimska silovitost bila je začela pešati. Bizanec, sedanji Carigrad, jel je bil prvi ponosno vzdigovati svojo glavo, ter Rimu mogočnemu žugati. Pa kakor smrtno ranjeni lev v strašnem rjoventju okrog sebe vse razmetava in lomi, se tudi Rim ni dal na mah podreti; hrabri junaki, vojvodi častilakomni prizadevali so si staro carstvo zopet povzdigniti, a mogoče ni bilo in — ravno ipavska dolina bila je priča zadnjega silovitega upiranja starega Rima proti Bizancu. V tej dolini bila je zadnja pravda izdelana, da je malikovavskemu Rimu za vselej odzvonilo; tukaj bile so zadnje peruti strahonosnim rimskim orlom odbite; in — kdo bi verjel in vendar je gola resnica — ipavska burja je zadnje zaupanje na rimske bogove odpihala in vso mogočnost hipoma polomila. Tukaj namreč bila sta se zadnja dva rimska cesarja v strašni bitvi leta 394. udarila. Vsiljeni Evgeni, ki je bil že vse staroromanske dežele pod svojo oblast

spravil, bil se je z neprešteto vojsko zoper pravega samovladavca Teodozija iz Bizanca postavil, ter mu vso pot iz Panonije v Italijo zaprl. Po viših vrhah Nanosa in Javornika nastavljal bil je v ostrašenje sovražnika podobne svoje najvišje oblasti — Jupitrove. Pa Teodozijeve polki so v prvem hrupu Evgence pregnali, ter jih iz Emone, Vrhnike in Logatca v Hrušico in od tod v ipavsko dolino zagnali. Al — od tukaj niso se dali tako urno dalje pahati. Razgrnili bili so se od križa unkraj Ajdovščine po vsi dolini naslonivši se na tabore planinske. Cela dva dneva bilo je strahovito klanje in morjenje po ipavski dolini, dokler Bog ni dal, da je silna ipavska burja pristopila, nasprotnim Lahom prah in pesek v oči nosila, in celó njih pušice izstreljane va-nje zapikovala. Tako premagal bil je Teodozi, vlovil Evgenija, ter mu na mestu glavo odsekati dal. Znana Vam je, slavna gospôda, sedanja cerkev Matere Božje v Logu; ravno tam dal je bil cesar Teodozi v zahvalo pravemu Bogu in v čast Matere Božje prvo kapelico sezidati, ko je bil pred že ukazal vse Jupitrove podobne podreti. — Po smrti Teodozijeve so njegovi sinovi staro carstvo obdržati si prizadevali, pa ni se nikakor več dalo. Domačemu hiranju bila je še druga tačas neznana nesreča pristopila. Azija in drugi severni kraji evropski bili so jeli cele narode iz sebe metati in jih proti jugu odrivati, ki so ipavsko dolino neusmiljeno zadevali. Prvi teh strahov, ki se je samega sebe „šibo božjo“ imenoval, bil je Hunec Atila. Kodar se je strahoviti oblak divje vojske njegove vlekel, je znamenja razdjanja zapuščal. Na poti iz Panonije v Italijo podrl je staro Emono, razrušil za vselej bogato-cveteči Oglej na Goriškem, je požigal, moril in podiral noter do rimskih vrat! Kdo ne vé zdaj, koliko trpeli so tačas Ipavci od šibe božje: Atila Hunca!

Za Huni šli so to pot južni Goti in posedli nekaj časa Italijo; pa kmali za njimi pritisnejo Longobardi, zopet drug severni narod, ki so Gote uničili in se vse laške dežele polastili. — Kakor Huni in Goti bili so jo tudi Longobardi iz Panonije udarili čez Hrušico. Pa predno je silni vlak ljudstva v Italijo odrinil, je nekaj časa v naši dolini obležal. Nekega dne gré Albojin (Alboin), njih kralj, s svojimi junaki na lov na Nanos. Divjačine bilo je tačas veliko; celó divji voli ali bivoli bili so tù. Lovci se kmali razkropijo; le Gizulf, Albojinov konjar, se vstopi ne deleč od kralja. Albojin zagleda bivola, ter se spusti za njim; bivol nekoliko po-beži, pa svest si svoje jakosti, obrne rogova proti kralju in plane hipoma na-nj. Kralj dobro vaje sukati svoje težko kopje, ga sune z vso močjo v bivolovo čelo; al — čelo je pretrdo, kopje podrsne po buči in kralj pade pod zver. K sreči prileti v tem hipu Gizulf, sune z močnim kopjem svojim bivola v gobec in ga usmrti. Ko se Albojin vzdigne in potem nekoliko od silnega truda in strahu odpočije, popelje svojega rešenika Gizulfa na goli vrh, odkodar se je ravno v Furlanijo vidilo; tù postojí kralj in reče: „Gizulf! prva vojvodina, ki pred nama leži, je tvoja in tvojih otrok, ker si me rešil; koža pa bivolova naj ti bo poročno pismo za tvojo vojvodino.“ In res, Gizulf bil je prvi frijulski vojvoda, in koža — tako velika — da je petnajst jukov pokrila, bila mu je vojvodinski grb.

Slavna gospôda, tukaj jenjam od starih časov in njih blaženosti govoriti. Ako je kdo na gledišču starega ljudskega motenja stal, bili so gotovo Ipavci v prvi vrsti, in v tem oziru so tla, po kterih danes hodimo, hribi, ki nas obdajajo, po vsi resnici zgodovinski, klasični. Pa kateri Ipavec, vprašam Vas, gospôda, kateri Ipavec, ki popisano preteklost s sedanjostjo primerja, bode takih starih časov nazaj si želel!

Pa kakor Ipavec, ravno tako vës slovenski narod

nima vzroka, starih časov nazaj si želeti; kajti pri vseh velicijah pomanjkljivosti so sedanji časi veliko, veliko bolji od starodavnih.

Gospôda! Predolgo mudil bi Vas, ko bi Vam hotel vse sprednosti sedanjih časov naštevati, vseh duševni in telesni blagor razkladati, ki nam ga sedanjost ponuja, ko bi Vas hotel spominjati dovršenosti na znanskem polju, o kateri še sanjati nekdanj niso mogli. Da se tedaj vsega tega ognem, dovolite mi le ene sprednosti sedanjih časov spomniti Vas, ktera je: da se človek za človeka, narod za narod, ne pa vse to za podložno, silni svojeglavnosti podvrženo stvar spoznavati začneja; — da se pregraje vsakovrstnih, skoro bi rekel, dosihmal sovražno si nasprotnih stanov poderajo; da si vsak človek po zmožnosti svoje glave, po žlahnosti svojega srca, ob kratkem: po svojih duševnih sprednostih dostojin prostor v človeški družbi dobiti zamore. Nekdanj se je veči ali manjši kos svetne sreče oddelil, zdaj sreča ponuja se nam sama; zdaj veljajo po vsem obsegu besede slavnega Vodnika, ki je pel: Slovenec!

Išče te sreča,
Um ti je dan,
Najdel jo boš, ak
Nisi zaspan.

Slavna gospôda! Ne bodimo tedaj sedanjim časom krvični s tem, da bi le stare slavili. Vsegamogočni dal nam je vladarja, ki je, kakor nekdanj Samson, sto in stoletne verige, v ktere bili so avstrijski narodi zakovani, z mogočno roko svojo pretrgal in dovolil pravice, ki jih vsak narod od Boga ima. Tudi mi Slovenci smo narod. Porabimo tedaj sedanje čase po pravem spoznanju; odrivajmo z združeno močjo vsakršne overe, katerih srečnemu napredovanju nikdar manjkalo ne bode. Mir, ljubezen, bratovska vzajemnost naj bodo med nami. Gospôda! Složni bodimo! Složni v zvestobi do Boga, — složni v zvestobi do Cesarja, složni v zvestobi do premile nam domovine!

Jezikoslovna drobtinica.

Vprašanje.

Ktera slovenska beseda je najbolj primerna za nemško „Pfarrer“ ali latinsko „parochus“? Nekteri pišejo fajmošter ali fajmešter, nekteri farmešter; drugim je vseč župnik, drugim farnik. Notranjci imamo v navadi farmana za duhovnega pastirja, in farana za duhovno ovčico; pa Gorencu je farman za duhovno ovčico. Menim, da imamo Notranjci najbolj primerno našemu jeziku. —r—

Slovenska pesmarica.

* *Slovenska beseda*. Pesmi za veselice. Zložil J. Fleišman. Založil J. Giontini v Ljubljani. 3 zvezki; zvezek po 40 kr.

Vse te pesmi od konca do kraja je zložil gosp. J. Fleišman, kterege pesme poje že davno narod naš. To pa je vsakemu skladatelju najčastnejša kritika, ako more reči, da pesmi njegove prepeva narod. Pesmi sicer presojsati in reči: „ta je lepa, ta še lepša“ itd. ni lahka stvar, kajti enemu se dopada ta, enemu ta, kakor je enemu rudeča barva bolj všeč memo bele, drugemu modra bolj kot rumena itd. Marsiktera pesem pa še le po pravem pevcu ali pravi pevki dobí veljavo. Tudi ni vse eno, kdo da pesem posluša in jo potem kritikuje: ali je poslušavec veselega srca, ali je čmeren itd., in ali se pesem prvokrat sliši ali večkrat itd. Vidi se tedaj iz vsega tega, da ni čuda, ako sodi ta o isti pesmi tako, uni drugači. Se vé, da pri tem ne mislimo na sekirice umetnosti, po katerih je pesem zložena, zakaj

v tem oziru kritika ne more biti tako lahko premenljiva, ampak mi mislimo le na to, kako dela pesem na svoje poslušavce. Če se enemu, na priliko, v teh zvezkih najbolj dopada izvrstna pesem „do groba“, drugemu „o bitvi“, temu „citre“, unemu „sila spomina“, enemu „pozdrav Slovana“, drugemu „domovina Slovana“, še drugemu „Napitnica“ itd., se ne predrznemo reči, da ne bi si izbrali drugi še druge za najlepšo. Zato jih je g. Fleišman dal 24 na izbiro za cel zbor, za čvetero-, za dvo- in samospev, in v tem poslednjem zopet ene za sopran, druge za tenor, bariton in bas. Besed za svoje napeve pa si ni izbral samo od pesnikov v slovenskem jeziku, temuč je segel tudi po besede Preradovičeve, Trnskove in nekatere narodne jugoslovanske, da si je tako razširil polje, na katerem naj se pojó njegove pesmi. In tako se nadjamo, da bojo tudi te najnovejše pesmi Fleišmanove povsod radostne sprejete in da jih bomo kmali slišali prepevati tu in tam, čeravno so nekatere dosti težke za učenje; al ravno to je, da tako pesem pevec potem toliko srčneje poje. Želeli bi pa bili, da bi ti zvezki bili brez tiskarnih pogreškov in da gosp. Fleišman tiste pesmi, katerim je sam besede zložil, bi bil dal popraviti po izurjenem pesniku, ali še bolje, da bi Pegaza prepustil celó drugim. Vsega ne zmore vsak. **

* *Slovenske pesmi za čvetero moške glase*. Zbral, nekaj lastnih pridjal in izdal Gregor Tribnik, posestnik glasbine učilnice v Celji. Tiskom jermenskega monastira v Beču 1864. Cena 50 kr.

Zbirka ta obsega večidel znane in povsod po Slovenskem prepevane pesmi; med 20, ki jih ta prvi zvezek obsega, so nam neznane le „Čuješ li Kato (Katica)?“ in pa „Slavčeku.“ Namen izdateljev, kateri misli sčasoma v 6 zvezkih 120 pesem v tej prav lični obliki in ročnem formatu, kateri je podoben zlasti na spodnjem Štajarskem zlo priljubljeni „Pesmarici“ na svetlo dati, je zlasti ta, da pevcem slovenskim iz obilnih pesem poda najlepše in po prav nizki ceni. Gosp. Tribnik je ta namen hvalevredno spolnil. Ker pa ponatiskovanje taci pesem, ktere niso obče blago, se more zgoditi le po dovoljenji različnih založnikov, je izdatelj gotovo se porazumel z njimi, da jih brez zadržka more jemati v svojo zbirko, ktera se tudi v tem odlikuje memo marsikterih družih, da je skrbno pazil na natis brez pomot in pogreškov. Če so pomote tiskarne že zoprne v berilu, tem več so zoprne v pesmi, ki se s petjem nosi po svetu, posebno takrat, ako jih pevec ne vé popraviti; še huji pa so pogreški v muzičnem stavku, ako kvarijo značaj in vrednost pesmi. Vsemu temu si je prizadeval g. Tribnik v okom priti. Pesem „Slavčeku“, ki jo je zložil gosp. izdatelj sam, je prav prična pesmica, ki bode menda kmali domača po naših okrajnah. In tako želimo marljivemu izdatelju, da pevci v čitavnicah in vsi drugi prav obilo segajo po tej zbirki in mu polajšajo izdavanje obljubljenih zvezkov. Le to ni pravo, da se te pesmi dobé samo pri izdatelju v Celji in da jih ne prodajajo tudi knjigarnice vse; marsikdo kupi, kar mu je pri roki, pa pusti, kar mu je od rok. Naj bi g. izdatelj to drugače napravil, da bode za-nj koristnejše, pa tudi pevcem priložnejše. —v—

* *Pesmi z napevi za cerkev in šolo*. Izdal A. Vavken, učitelj v Cerkljah na Gorenškem 1864. Prodaja jih bukvar Giontini v Ljubljani.

Dobili smo tudi za cerkveno in šolsko petje pesmi, ki jih je izdal dobro znani g. Vavken. Podala sta mu gospoda Belar in Smolej mnogo napevov in tako mu pomagala še k večji vrednosti tega dela, kterege pripravnost bodo vsi radi priznali, ki take pesmi v cerkvi ali šoli rabijo. —r—